३६

प्रभूवसुराङ्गिरसः।इन्द्रः। त्रिष्टुप्, ३ जगती।

स आ गमदिन्द्रो यो वसूनां चिकेतद्दातुं दामनो रयीणाम्।
धन्वचरो न वंसगस्तृषाणश्चकमानः पिबतु दुग्धमंशुम्॥ ५.०३६.०१

यः। रयीणाम्- दानयोग्यसम्पदाम्। दामनः- दानमनाः। वसूनाम्- सम्पदः। दातुम्। चिकेतत्- जानाति। सः। इन्द्रः। आ गमत्- आगच्छतु। धन्वचरः- मरुधन्वचरः। तृषाणः- तृष्णासम्पन्नः। वंसगः- वननीयगमनो मृगः। न- इव। चकमानः- कामयमानः। दुग्धमंशुम्- रसम्। पिबतु- अनुभवतु ॥१॥

आ ते हनू हरिवः शूर शिप्रे रुहत्सोमो न पर्वतस्य पृष्ठे।
अनु त्वा राजन्नर्वतो न हिन्वन्गीर्भिर्मदेम पुरुहूत विश्वे॥ ५.०३६.०२

हरिवः- प्राणेश। पर्वतस्य- गिरेः। पृष्ठे- उच्छ्रिते स्थाने। न- इव। ते- तव। हनू- हनुप्रदेशे। शिप्रे- नासिकयोः। सोमः- रसः। आरुहत्- आरुरोह। आधिभौतिकः सोमः हनू आरोहति। आध्यात्मिको रसः प्राणायामे नासिके आरोहति। पुरुहूत- बहुभिः साहाय्यायाहूत। राजन्- स्वामिन्। अर्वतः- अश्वान्। हिन्वन्- प्रेरयन्तः। न- इव। विश्वे- सर्वे वयम्। त्वा- त्वाम्। अनु- अनुसृत्य। गीर्भिः- वाग्भिः। मदेम- तुष्येम ॥२॥

चक्रं न वृत्तं पुरुहूत वेपते मनो भिया मे अमतेरिदद्रिवः।
रथादधि त्वा जरिता सदावृध कुविन्नु स्तोषन्मघवन्पुरूवसुः॥ ५.०३६.०३

अद्रिवः- वज्रिन्। मे- मम। मनः- चित्तम्। अमतेः- अज्ञानसकाशात्। भिया- भयेन। वेपते- कम्पते। पुरुहूत- बहुभिः साहाय्यायाहूत। चक्रं न वृत्तम्- रथचक्रमिव मच्चितं भ्रमति। सदावृध- सततं वर्धमान। मघवन्- इन्द्र। पुरूवसुः- बहुसम्पद्युक्तः। जरिता- स्तोता सन्। रथादधि- रथस्थम्। त्वा- भवन्तम्। कुवित्- बहु। नु- क्षिप्रम्। स्तोषत्- स्तोष्यति ॥३॥

Dr. Rangaji

एष ग्रावेव जरिता त इन्द्रेयर्ति वाचं बृहदाशुषाणः।
प्र सव्येन मघवन्यंसि रायः प्र दक्षिणिद्धरिवो मा वि वेनः॥ ५.०३६.०४

इन्द्र । आशुषाणः- आशु सम्भक्ता । जरिता- स्तोता । एषः- अयम् । ग्रावेव- अभिषवपाषाण इव । ते- त्वदर्थम् । बृहत्- महतीम् । वाचम् । इयर्ति- प्रेरयति । हरिवः- प्राणाश्वस्वामिन् । मघवन्- इन्द्र । रायः- सम्पदः । सव्येन दक्षिणित्- सव्यदक्षिणतः । प्र- प्रकर्षेण । यंसि- यच्छ । मा- माम् । वि वेनः- कामरहितमकरोः ॥४ ॥

वृषा त्वा वृषणं वर्धतु द्यौर्वृषा वृषभ्यां वहसे हरिभ्याम्।
स नो वृषा वृषरथः सुशिप्र वृषक्रतो वृषा वज्रिन्भरे धाः॥ ५.०३६.०५

वृषा- वर्षकः । त्वा- भवन्तम् । वृषणम्- वर्षकम् । द्यौः- नभः । वर्धतु- वर्धयतु । वृषा- वर्षकः सन् । वृषभ्याम्- वर्षकाभ्याम् । हरिभ्याम्- प्राणाश्वाभ्याम् । वहसे- उह्यसे । सुशिप्र- शोभननासिकोपलक्षितशोभनप्राण । सः- तादृशस्त्वम् । वृषा- वर्षकः सन् । वृषरथः- वर्षकरंहणः सन् । वृषक्रतो- वर्षकप्रज्ञ । वज्रिन्- वज्रबाहो । नः- अस्मान् । भरे धाः- धारय ॥५ ॥

यो रोहितौ वाजिनौ वाजिनीवान्त्रिभिः शतैः सचमानावदिष्ट।
यूने समस्मै क्षितयो नमन्तां श्रुतरथाय मरुतो दुवोया॥ ५.०३६.०६

यः । वाजिनीवान्- सम्पद्वान् । त्रिभिः शतैः- बहुभिः । सचमानौ- सङ्गच्छमानौ । रोहितौ- दीप्तौ । वाजिनौ- प्राणाश्वौ । अदिष्ट- आदिदेश । अस्मै- तस्मै । यूने- तरुणाय । श्रुतरथाय- श्रुतिप्रसिद्धरंहणाय । दुवोया- परिचर्यया । मरुतः क्षितयः- वायवः प्राणविशेषाः । सम्- सम्यक् । नमन्ताम्- प्रणता अनुकूला भवन्तु ॥६ ॥

Dr. Ranganji